

Leren over samen beslissen: een impuls voor passende zorg

Inzichten en adviezen vanuit programma Uitkomstgerichte Zorg
deelproject Scholing & Opleiding in Samen Beslissen

- Te overwinnen obstakels en kansen bij implementatie
- Aanbod scholing & opleiding
- Adviezen voor implementatie

Obstakels en kansen bij implementatie van samen beslissen¹

Samen beslissen 'leeft' als thema en wordt meer en meer omarmd, zowel bij het delen van uitkomstinformatie als op andere gebieden. Samen beslissen vormt een belangrijke basis voor de transformatie die de zorg moet ondergaan richting passende zorg. De basis voor samen beslissen wordt steeds 'steviger'.

Toch is er ook nog een lange weg van gedrags- en cultuurverandering te gaan. De uitdaging zit nu in de implementatie en het verder brengen van de 'beweging' richting meer samen beslissen.

Scholing en opleiding speelt hierbij een cruciale rol en is belangrijk voor het opschalen en de borging ervan.

Deze infographic geeft inzicht in de kansen en obstakels die hierbij komen kijken en toont het aanbod van opleidingsmiddelen voor samen beslissen. Tot slot geeft het adviezen voor het landelijk of lokaal implementeren van samen beslissen.

Samen beslissen leidt:

- tot meer kennis, meer therapietrouw, meer betrokkenheid, meer tevredenheid
- tot minder twijfel, minder keuzestress, minder spijt van keuze, minder operaties, minder zorgkosten
- niet tot slechtere gezondheidsuitkomsten, niet noodzakelijkerwijs tot langere consultduur

Bronnen: zie [adviesrapport](#) (pag. 41)

Te overwinnen obstakels voor (scholing en opleiding in) samen beslissen – zorg voor:

- voldoende budget en juiste financiering
- tijd voor opleiden, implementeren en uitoefenen van samen beslissen
- kennis, vaardigheden en de juiste houding van zorgprofessionals
- kennis en vaardigheden van patiënten
- draagvlak (vanuit bestuurlijke lagen)

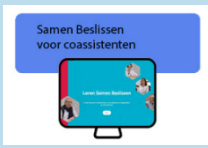
Kansen om samen beslissen verder te brengen en daarmee passende zorg een impuls te geven:

- Door meer interprofessioneel samen te beslissen (en hierin op te leiden), ontstaat betere besluitvorming met de patiënt.
- Door samen beslissen te integreren met actuele thema's en het te zien en integreren als basishouding (in plaats van een 'extra/ op zichzelf staande' activiteit) wordt de toepassing ervan bevorderd.
- Door blijvend aandacht te geven aan samen beslissen, door onder andere structurele borging in de dagelijkse praktijk, hou je het 'levend' wat bijdraagt aan een goede en structurele toepassing.
- Door samen beslissen in alle zorgopleidingen te verankeren en te zorgen voor goede randvoorwaarden, krijgt iedere generatie de juiste kennis en competenties mee om samen beslissen goed in de praktijk te brengen.

¹ Gebaseerd op interviews met stakeholders van 12 verschillende organisaties (die gezien kunnen worden als richtinggevend in de implementatie van samen beslissen in scholing en opleiding)

Aanbod scholing & opleiding in samen beslissen (1/2)

Wat	Voor wie	Doel	
4-stappenmodel samen beslissen	Zorgprofessionals en opleiders	Beschrijft de vier stappen in het proces van samen beslissen (1. Keuze, 2. Opties, 3. Voorkeur, 4. Beslissing)	
Competentiesets samen beslissen <ul style="list-style-type: none">• Medisch specialist• Verpleegkundig specialist• Verpleegkundige	Zorgprofessionals en opleiders	Geeft de competenties weer die zorgprofessionals kunnen ontwikkelen voor optimaal samen beslissen.	
E-learning De Kern van Samen Beslissen (geaccrediteerd - 15 minuten per module)	Zorgprofessionals en opleiders	Geeft inzicht in de kern van samen beslissen. De focus ligt op het proces van samen beslissen aan de hand van realistische gespreksopnames en reflectievragen: 'wat is samen beslissen nu écht?' en 'wat betekent het voor jou als zorgprofessional in je dagelijkse werkzaamheden?'	
Gebruikershandleiding bij de e-learning	Gebruikers zorgprofessionals en opleiders	Informeert over de samenstelling, inhoud, inzet en navigatie van het e-learning-pakket.	
Handleiding Zorgprofessionals opleiden in Samen Beslissen	Opleiders	Ondersteunt opleiders bij het opleiden in samen beslissen.	
Zakkaartje Samen beslissen voor coassistenten	Coassistenten en opleiders	Biedt extra ondersteuning voor coassistenten om samen beslissen in de praktijk toe te passen.	
E-learning Samen beslissen voor coassistenten	Coassistenten en opleiders	Geeft inzicht in de kern van samen beslissen. De focus ligt op het proces van samen beslissen aan de hand van realistische gespreksopnames en reflectievragen: 'wat is samen beslissen nu écht?' en 'wat betekent het voor jou als coassistent in je dagelijkse werkzaamheden?'	

Aanbod scholing & opleiding in samen beslissen (2/2)

Wat	Voor wie	Doel	
Poster Samen Beslissen verpleegkunde	Verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten	Geeft het belang van samen beslissen voor de verpleegkundige beroepsgroep aan, de taak van de verpleegkundige wordt verduidelijkt en stappen van samen beslissen zijn afgebeeld. Dit in samenhang met de e-learning en de kennisclip.	
Verpleegkundige informatiefilm / kennisclip Samen beslissen	Verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten	Geeft inzicht in wat samen beslissen inhoudt en hoe je dit nog bewuster kunt inzetten in de praktijk of verder ontwikkelen.	
Kadernotitie Samen Beslissen voor verpleegkundigen	Verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten	Informeert opleiders in het verpleegkundig domein (werkveld en schoolse omgeving) over de wijze waarop samen beslissen kan worden geïntegreerd in het initieel onderwijs en in vervolgopleidingen (mbo, hbo en wo) en hoe het samenhangt met de andere ontwikkelingen en concepten in het verpleegkundig beroep.	
Onderzoek Samen Beslissen aan bed	Zorgprofessionals en opleiders	Geeft inzicht in de bekendheid van samen beslissen, de mate van interprofessioneel samen beslissen en de factoren die het uitoefenen ervan beïnvloeden. Plus aanbevelingen voor onder andere scholing en opleiding.	
Overzicht opleidingsmaterialen op het gebied van samen beslissen	Zorgprofessionals en opleiders	Opleidings- en (na)scholingsaanbod voor samen beslissen ondergebracht in één omgeving. Zoeken is mogelijk op onder andere doelgroep, setting, type materiaal en accreditatie.	
Lied en dans Samen Beslissen	Zorgprofessionals en opleiders	Korte video met daarin een lied dat de stappen van samen beslissen uitlegt, ondersteund door een dans. Inzetbaar om deelnemers te enthousiasmeren.	

Zie voor nog meer aanbod vanuit de Federatie Medisch Specialististen: [Samen beslissen - Federatie Medisch Specialististen](#)

Zie voor nog meer aanbod vanuit de V&VN: [Samen beslissen - V&VN](#)

Adviezen voor landelijke vervolgtrajecten of lokale initiatieven²

1. Creëer draagvlak bij bestuurlijke gremia

Om samen beslissen te integreren in de zorgcultuur, is het essentieel om bestuurlijke steun te verwerven. Dit kan worden bereikt door samen beslissen te positioneren als een integraal onderdeel van passende zorg, de voordelen van samen beslissen te benadrukken, barrières weg te nemen en de juiste voorwaarden te creëren.

2. Stel een goed scholings- en opleidingsplan op

Het advies is om ziekenhuizen te stimuleren en te ondersteunen bij het ontwikkelen van scholings- en opleidingsplannen, met aandacht voor doelstellingen, scholingsbehoeften, het creëren van urgentiebesef bij zorgprofessionals en goede evaluaties.

3. Zorg voor goede randvoorwaarden en continue verbetering bij scholing en opleiding

Scholing en opleiding zijn cruciaal voor een goede implementatie, opschaling en borging van samen beslissen. Belangrijke randvoorwaarden hierbij zijn het goed positioneren van samen beslissen als fundamenteel onderdeel van de zorg, interprofessioneel opleiden en een goed opleidingsklimaat.

4. Monitor de stand van zaken in initieel- en vervolgonderwijs en stuur bij

Het advies is om samen beslissen blijvend te borgen als onderdeel van passende zorg binnen de verschillende opleidingsplannen. Binnen het onderwijs moet het tot uiting komen als een rode draad door de initiële en vervolgopleidingen heen. Patiënt-georiënteerde blokken, docentprofessionalisering en goede rolmodellen spelen hierbij een belangrijke rol. Maak bij het onderwijs gebruik van het aanbod aan samen beslissen-opleidingsmaterialen.

5. Leid ook patiënten (meer) op in samen beslissen

Patiënten moeten bewust worden gemaakt van hun rol in het besluitvormingsproces en hierin verder worden opgeleid, met specifieke aandacht voor patiënten met lage gezondheidsvaardigheden. Er zijn reeds beschikbare materialen om dit te ondersteunen en te meten/ monitoren.

6. Stimuleer goede borging en blijvende aandacht

Zorg ervoor dat samen beslissen structureel wordt ingebed in het zorgproces en zorgteam en creëer een cultuur van continue verbetering. Houd het thema levend door middel van ambassadeurs, coaches en kennisuitwisseling. Een landelijke aanpak en zichtbaarheid kunnen hieraan bijdragen.

7. Zorg voor passende financiering

Ontwikkel financieringsmechanismen die duurzame ondersteuning bieden voor scholing, implementatie en borging van samen beslissen. Zorg voor voldoende bekendheid over beschikbare subsidies en IZA transformatiegelden en de inzet hiervan voor (scholing/opleiding en implementatie van) samen beslissen en stimuleer innovatieve afspraken tussen ziekenhuizen en verzekeraars.

8. Investeer in goede relaties met stakeholders

Betrokkenheid van verschillende stakeholders op landelijk of lokaal niveau, waaronder initiële zorgopleidingen, ministeries, wetenschappelijke verenigingen, patiëntenverenigingen, zorgverzekeraars en toezichthouders, is van cruciaal belang om een breed draagvlak te creëren en daarmee de beweging naar samen beslissen verder te brengen.

²Gebaseerd op inzichten vanuit interviews met stakeholders, gecombineerd met de ervaringen van de stuur-, project- en werkgroepleden en aanbevelingen uit verschillende recent uitgevoerde onderzoeken

Tot slot

“Bij voorkeur wordt er gestuurd op samen beslissen als totaal. Koppel het met andere relevante thema’s, zoals Advance Care Planning (ACP), positieve gezondheid (bijdrage aan maatschappij), leefstijl, palliatieve zorg, beperkte gezondheidsvaardigheden.”

Yvonne Schoon – klinisch geriatr – Radboudumc –
voorzitter werkgroep Samen Beslissen Federatie Medisch Specialististen

“Verplegen is in essentie samen beslissen faciliteren. Samen met de patiënt, cliënt, bewoner zorgdoelen formuleren en besluiten hoe die doelen behaald worden. Het verpleegkundig proces is de basis voor samen beslissen. De afwezigheid daarvan in de huidige praktijk kan ervoor zorgen dat verpleegkundigen dit niet herkennen.”

Catharina van Oostveen – bestuurder – V&VN

“Studenten leren nog vanuit het kader: patiënt heeft een klacht, wij als dokter leren hoe we komen tot een diagnose en behandeling die bij de klacht past. Maar we worden niet getraind om SAMEN met de patiënt te komen tot een behandelplan. Dan raak je aan een cultuurverandering.”

Pim den Boon – student Geneeskunde – oud-voorzitter De Geneeskundestudent

“Als er sprake is van een goed samenwerkend multidisciplinair team voor een bepaalde aandoening, is dit bevorderlijk voor het bespreken van ‘hoe doen we het op het gebied van samen beslissen’. En dit helpt de patiënt vervolgens weer verder.”

Dominique Sprengers – adviseur patiëntenbelang – Patiëntenfederatie

*“Samen beslissen is iets dat je onder de knie moet krijgen.
Om effecten te kunnen zien is tijd en geduld nodig.”*

Nelly van Uden – programmamanager – Santeon

“Samen beslissen is niet ‘een apart thema’ - het is de rode draad! Het moet steeds en overal in alle reguliere besprekingen, onderwijsmomenten, et cetera terugkomen.”

Jacqueline de Graaf – opleidingsdirecteur Medisch Specialistische Vervolgopleidingen –
Radboudumc – voorzitter stuurgroep Scholing & Opleiding in Samen Beslissen

SAMEN BESLISSEN DOE JE SAMEN...

Het [adviesrapport](#) en deze daarvan afgeleide infographic zijn opgesteld vanuit het project Scholing & Opleiding in Samen Beslissen, onderdeel van programma Uitkomstgerichte Zorg. De doelstelling van het project was: 'In 2023 bestaat er een opleidings- en (na-)scholingsaanbod waarmee alle (huidige en toekomstige) zorgprofessionals in de medisch specialistische zorg de mogelijkheid hebben om via opleiding en (na-)scholing de competenties te ontwikkelen die nodig zijn om samen met de patiënt te kunnen beslissen.'

De aansturing van het project was in handen van de [Federatie Medisch Specialisten](#), [Verzorgenden en Verpleegkundigen Nederland](#) en de [Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra](#), in samenwerking met [Patiëntenfederatie Nederland](#).